Numer 5. Lwów dnia 6. marca 1903. Rok II.

Biuro Redakcyi i Administ. ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi: kwartalnie K. 3, półrocznie „ 5·—, rocznie „ 10·—

Numer poszczególny kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA. 1 str. 100 K. 1/2 str. 60 K. 1/4 str. 35 K., 1/8 str. 20 K. 1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

Ogłoszenia i przedpłatę przyjmują: we Lwowie: Administracya „Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowskiej Pasaż Hansmana: we Wiedniu: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Wahlfischgasse 10, — Rudolf Mosse Seilerstädte 2 A. Adolf Chulawski VI. Getreidemarkt 13.

Dwutygodnik ekonomiczno-społeczny.

Organ Związku Galicyjskich Kas Oszczędności

Pod redakcyą: J. K. Zielińskiego.

Opodatkowanie kwot z funduszów rezerwowych kas oszczędności na cele publiczne ofiarowanych. *)

(Dokończenie.)

Odnośnie do funduszów rezerwowych powstałych za czasów patentu o podatku dochodowym z 29. października 1849 Nr. 439 Dz. p. p. a więc w czasie do końca roku 1896 należy przedewszystkiem stwierdzić, czy i o ile przekazana tym funduszom w pomienionym czasokresie kwoty zostały opodatkowane, aby odpowiednio przy obliczeniu podstawy podatkowej móc zaliczyć wydatki z tych funduszów rezerwowych poniesione.

Ustawa w §. 98 wychodzi ze założenia, iż pomienione fuudusze rezerwowe są nieopodatkowane. Aby je uważać za opodatkowane, żąda ustawa w terminie zakreślonym przedłożenia dowodów, z którychby to opodatkowanie wynikało.

A wszczególności przedłożone być muszą następujące dowody:

1) że rezerwy zostały złożone z wyłącznem przeznaczeniem uzupełnienia, odnowienia lub dodatkowego sprawienia inwentarza, oraz celem pokrycia strat specyalnie oznaczonych,

2) że zostały zużyte na cel wyłączny, zgodnie z przeznaczeniem,

3) że podatek w myśl patentu z 29. październik 1849 Dz. p. p. nr. 439, we wysokości w §. 19 tegoż patentu oznaczonej, wraz z nadzwyczajnym dodatkiem skarbowi państwa rzeczywiście uiszczonym został.

Otóż już z treści tego paragrafu wynika, że zawarty w nim przepis nie ma zastosowania do kas oszczędności. Jeszcze zaś dobitniej wynika to z rozp. wykonawczego ministerstwa skarbu z 18. maja 1897 nr. 124 Dz. p. p., które stanowi w art. 32 ust. 2., że należy dowód opodatkowania tych rezerw jedynie wówczas uważać za przeprowadzony, jeśli z przychodów rocznych, z których część jako rezerwa złożoną, a większa kwota w podstawę opodatkowania wliczoną została, niż rozdzielonem było przez przedsiębiorstwo tytułem zysku i oprocentowania kapitału zakładowego (*des Anlagekapitales*). Otóż w kasach oszczędności o kapitale zakładowym mowy być nie może, gdyż fundusz rezerwowy kas oszczędności nie może być przecież porównywany z kapitałem zakładowym np. spółki akcyjnej. Także i o rozdziale zysku nie można mówić mając na uwadze kasy oszczędności, gdyż według statutów tychże cały zysk przypada funduszowi rezerwowemu. Wobec tego postanowienia §. 48 ust. pod. art. 32 rozp. wyk. mogą mieć zastosowanie jedynie do takich przedsiębiorstw, które posiadają kapitał zakładowy rzeczywisty, które procenta od kapitału tego jakoteż czysty zysk rzeczywiście rozdzielają, które według dawniejszego systemu podatkowego podlegały podatkowi zarobkowemu i wobec tego od swego czystego zysku opłacały podatek zarobkowy pierwszej klasy. Przy ostatnich przedsiębiorstwach jasnem jest dlaczego ustawa żąda dowodu, że fundusze rezerwowe już zostały opodatkowane. Mogły bowiem przedsiębiorstwa tego rodzaju za dawniejszej ustawy ograniczyć swój czysty zysk stanowiący podstawę opodatkowania w ten sposób, że przeznaczały dla swych specyalnych funduszów rezerwowych nadmierne kwoty, potrącane z czystego zysku i uwalniane w ten sposób od podatku. Przy takich zatem przedsiębiorstwach można się domagać przedłożenia dowodów na to, jakie kwoty przeznaczały corocznie na fundusze rezerwowe, a jakie płaciły podatki, aby móc skonstatować, czy rzeczywiście odpowiedni czysty zysk opodatkowanym został. Kasy jednak oszczędności podówczas już były uwolnione od podatku zarobkowego i płaciły jedynie podatek dochodowy trzeciej klasy od pobranych odsetek, o ile też nie podlegały innemu jakiemu podatkowi. Były to mianowicie odsetki od pożyczek hipotecznych udzielonych na realności wolne od podatku, oraz odsetki od weksli, znajdujących się z końcem grudnia każdego roku w kasach oszczędności. Odsetki te bywały przez kasy oszczędności, jako instytucye zobowiązane do składania publicznych rachunków i dozorowane przez rząd, zawsze sumiennie i dokładnie zeznawane, a żadne sztuczne zarachowanie ich nie mogło uszczuplić dochodów skarbu państwa. Odpada zatem główna przyczyna dodatkowego zbadania, czy kasy oszczędności zadość uczyniły swym obowiązkom podatkowym.

Mimo to żądają władze podatkowe od kas oszczędności przedłożenia wspomnianych wyżej dowodów z §. 32 ust. 2 rozp. wyk.

Dowodów tych dostarczyć mogą kasy oszczędności jedynie odnośnie do własnych funduszów rezerwowych i funduszów pensyjnych. Wprost niemożliwem zaś jest dostarczenie tych dowodów odnośnie do specyalnych funduszów rezerwowych na straty na kursach. W tym względzie najlepiej się okazuje, jakie komplikacye wywołała nowa ustawa podatkowa przez pomieszanie instytucyi kas oszczędności z właściwemi przedsiębiorstwami handlowemi i zarobkowemi.

Fundusze rezerwowe kas oszczędności mianowicie mają zupełnie odmienny charakter niż fundusze rezerwowe np. spółek akcyjnych. Te bowiem tworzą fundusze rezerwowe przez fakty-

*) Patrz Nr. 3. Dobrobytu.

czne przekazanie na ich rzecz części czystego zysku, a zmniejszają je przez odpisy rzeczywistych effektywnych szkód i strat. W kasach oszczędności natomiast fundusze rezerwowe na straty w kursach przeznaczone, rosną same przez się na skutek podniesienia się kursu papierów wartościowych, zmniejszają się zaś na skutek spadku tego kursu. Funduszom tym nie przekazuje się żadnych kwot z czystego zysku rocznego, ich zniżka nie jest faktyczną, effektywną, lecz tylko urojoną — jedynie tylko w zarachowaniach wykazywaną tak długo — jak długo papiery wartościowe nie zostaną sprzedane.

Jednakże i przy właściwych funduszach rezerwowych i funduszu pensyjnym natrafi zestawienie podstawy podatkowej i uiszczonego podatku często na trudności, o ile że kasy oszczędności w swych rocznych rachunkach zysków i strat zarachowują te kwoty, które, w odnośnym roku rzeczywiście zapłacone zostały. Otóż jeśli część podatku następnie na skutek rekursu kasy oszczędności odpisaną zostanie — zostanie odnośna kwota przez kasę oszczędności zarachowaną w tym roku, w którym kasie doręczoną będzie odpowiednia odpisująca uchwała — podczas gdy władze podatkowe dokonają odpisu na koncie podatku odpowiedniego roku.

W myśl art. 33. ust. 5. jest jednak władza podatkowa celem umożliwienia stronom oraz ułatwienia im zestawiania wspomnianych wykazów zobowiązana dozwolić im wglądu w odnośne księgi i akta wymiarów.

Wykazy które mają być zestawiane za czas od rozpoczęcia czynności odnośnej kasy oszczędności aż do końca 1897 r. będą rozmaicie układane, według zaprowadzonego w danej kasie sposobu składania rachunków. Główna forma tych wykazów będzie zależała od tego, czy poszczególne pozycye (n. p. przeznaczała na fundusze pensyjne, lub cele dobroczynne) zostały na odnośny cel przekazane z właściwego funduszu rezerwowego czy też ze zysku rocznego żądany przez ustawę dowód uchodzić będzie za przeprowadzony:

1) jeżeli stanowiący podstawę opodatkowania przychód roczny okaże się większy, aniżeli kwoty rozdzielone z tego przychodu z tytułu zysku i opodatkowania kapitału zakładowego, oraz

2) jeżeli podatek dochodowy uiszczony od podstawy podatkowej wynosi przynajmniej 5% wraz z nadzwyczajnym dodatkiem od kwoty przekazanej z odnośnego rocznego przychodu na kwestyonowany fundusz rezerwowy.

Odnośnie do każdego roku musi być specyalny dowód przeprowadzony.

Po zbadaniu przedłożonych wykazów odnośna władza podatkowa wydaje uchwałę, w której stwierdza, które ze złożonych za czasów patentu o podatku dochodowym funduszów rezerwowych będą uważane za opodatkowane, tak że przy ustaleniu podatkowej podstawy w przyszłości, odnośne wydatki i straty, które w myśl specyalnego przeznaczenia odnośnego funduszu z tegoż pokryte zostały — będą uważane za pozycye potrącalne aż do wysokości odpowiadającej oznaczonej kwocie. Rozstrzygnienie jednakowoż o opodatkowaniu według sposobu przez ustawę podatkową i rozporządzenie wykonawcze oznaczonego, jest przy specyalnych funduszach rezerwowych kas oszczędności przeznaczonych na straty na kursach, wprost niemożliwem. Dlatego też władze podatkowe pierwszej instancyi ułatwiają sobie swe zadanie w ten sposób, iż uznawają w regule przedłożone wykazy za niedostateczne, a fundusze za nieopodatkowane. Przeciw każdej takiej uchwale należy rekurować przyczem należy pamiętać, że w odnośnych sprawach po myśli §. 32 ust. 7. rozp. wyk. od orzeczenia drugiej instancyi w tych sprawach przysłuża stronie prawo rekursu do Ministerstwa skarbu.

Reforma waluty*).

(Dokończenie.)

Mniej korzystnie niż sprawa zapasów złota, przedstawia się kwestya stosunków gospodarczych, o ile ich stan wyraża się w bilansie płatniczym. Ten bowiem jest bezwarunkowo biernym. Po dokładnem przedstawieniu i zbadaniu odnośnych dat ocenia autor wynikłe ze zadłużenia monarchii austro-węgierskiej i za jej granicami płatne roczne saldo bierne na 400 do 450 milionów koron a stan bierny wynikający z normalnych czynników bilansu płatniczego — pomijając bilans handlowy — rocznie na 350 do 400 milionów koron. Jeżeli się tym kwotom przeciwstawi saldo naszego handlu w ogóle — dojdzie się do rezultatu — iż bilans płatniczy monarchii — o ile się opiera na stosunkach normalnych — wykazuje niedobór w stosunku do zagranicy — dochodzący w niektórych latach okresu 1891 do 1901 do wcale pokaźnej wysokości. Naturalnie, że stosunki te w poszczególnych okresach czasu były rozmaite a efektywne wyniki zależne są głównie od fluktuacyi eksportu względnie importu efektów. Począwszy jednak od końca 1899 dostarczały nam państwa zagraniczne w znacznej mierze kapitałów swych do całkowitego lub przynajmniej częściowego wyrównania salda biernego naszego bilansu płatniczego a zagraniczne targi zwłaszcza w ostatnich czasach na skutek krachu przemysłowego w Niemczech stały się tak potężnymi miejscami zbytu dla naszych papierów lokacyjnych, że saldo bierne cyfr bilansu handlowego przez eksport efektów w zupełności wyrównanem zostało. Z tego też powodu w latach 1901 i 1902 kurs dewiz nadzwyczaj pomyślnie się ukształtował.

Uzyskanie trwałego polepszenia bilansu płatniczego autor czyni zależnem od spełnienia trzech warunków.

Warunkami tymi są:

1) Podniesienie salda czynnego naszego bilansu handlowego jako najważniejszego czynnika naszych stosunków wzajemnych do zagranicy. Głównie należy tu naturalnie zwrócić uwagę na eksport produktów przemysłowych — ponieważ na czas nieprzewidziany wykluczone jest stałe polepszenie bilansu handlowego zapomocą wywozu środków żywności, względnie artykułów rolniczych, a to ze względu na stan cen tychże artykułów na rynkach światowych oraz na stosunek produkcyi własnego zapotrzebowania.

2) Konsekwentne obstawanie banku biletowego przy dotychczasowej swej polityce dyskontowej — która popiera wszelkiemi siłami z pominięciem wszelkich ubocznyw względów na gospodarstwa prywatne przypływ obcych kapitałów, szukających chwilowej lokacyi.

3) Wstrzymywanie w miarę możności wszelkich przeszkód, mogących ujemnie wpłynąć na nasz bilans handlowy. Za poważną przeszkodę w tem znaczeniu uważa autor na zasadzie doświad-

*) Patrz Nr. 1. 2. 3. Dobrobytu.

czeń dotąd poczynionych przedwcześnie obniżenie stopy procentowej przy największej części naszych papierów lokacyjnych.

Twierdzi jednak autor, iż byłoby chybionem uważać nieznaczny stan bierny bilansu za przeszkodę utrzymania w mocy raz podjętych wypłat w gotówce — chociaż z drugiej strony rozpoczęcia podjęcia wypłat w gotówce w czasie niesprzyjających stosunków bilansu płatniczego odradza autor bezwzględnie. W obec tego stawia żądanie, aby przystąpić do podjęcia wypłat w gotówce tylko w czasie, w którym nie należy się obawiać znacznych zmian na niekorzyść w ukształtowaniu się bilansu płatniczego oraz nie należy się obawiać jego pogorszenia w stosunku do ubiegłego pięciolecia.

Jako naturalny i sam przez się rozumiejący się warunek podjęcia wypłat w gotówce uważa autor uporządkowanie stosunków gospodarczych między obydwiema połowami monarchii, nie można nawet myśleć o podjęciu wypłat w gotówce, jak długo wspólność cłowa między obydwiema połowami monarchii po roku 1907 zapewnioną nie będzie.

Od chwili wydania dzieła przez autora, stosunki się zmieniły. Jedność cłowa jest zapewnioną a kwestya podjęcia wypłat w gotówce ma być w myśl ugody w drodze ustawodawczej załatwioną. Niemniej jednak doniosłem jest ostrzeżenie autora, że i w ostatniej chwili należy przy podjęciu wypłat gotówką kierować się tym samym stopniem ostrożności i cierpliwości jakim odznaczało się dotychczas całe przeprow,adzenie reformy waluty, aby ostatnie kroki tej reformy nie nastąpiły w stosunkach narażających na niebezpieczeństwo zniszczenia wszelkich dotychczasowych jej korzyści — przyczem jednak nie należy zapominać, że bez podjęcia wypłat w gotówce, reforma waluty właściwie nie jest przeprowadzoną a w każdym razie jest niedokończoną.

Przegląd finansowy.

Wiedeń, 4 marca 1903.

Z targów pieniężnych.

Ogólna sytuacya niezmieniona. Utrzymuje się stale taki dziwaczny, niebywały jej obraz, że dwa kraje, które przez długie lat dziesiesiątki były wierzycielami całego świata — Anglia i Francya — mają na swych targach pieniężnych ciągłe napięcie, którem przyciągają kapitały od swych dawniejszych dłużników, zwłaszcza z Austryi i Niemiec.

Od miesięcy na każdy niemal czwartek zapowiadają, że bank angielski zniży stopę — dotąd jednak zapowiedź się nie ziściła, bo choć sama sytuacya bankowa nieraz już byłaby na to pozwoliła, dyskont prywatny nie schodzi poniżej $3^1/_2$ i waha się ciągle ponad tym poziomem — obecnie od $3^1/_2$ do $3^7/_{16}$ a przypływ kapitałów obcych bezustanie jest potrzebny. Taki stan rzeczy jest zawsze jeszcze skutkiem wojny afrykańskiej, która pochłonęła pięć miliardów koron i zmusiła Anglię do wycofania wierzytelności z zagranicy, a w dalszym ciągu do zadłużenia się względem zagranicy. Przyczyniła się tutaj dalej radykalna zmiana stosunku finansowego z Francyą, która wskutek wewnetrznej sytuacyi politycznej, wskutek wywiezienia znacznych kapitałów kongregacyjnych, wskutek wycofania wierzytelności z kas oszczędności i innych instytucyi, opartych o rząd i sfery republikańskie — także było zmuszone wycofać swe wierzytelności zagraniczne, zwłaszcza w Anglii i tym sposobem osłabiła targ angielski.

Wchodzi w tu jeszcze w grę pewien moment chwilowy, który na razie jednak silnie działa. Wkrótce zapada termin mechanicznej konwersyi angielskich konsoli państwowych z $2^3/_4$% na $2^1/_2$%. Będzie się z tem łączyło nowe ich ostemplowanie. Paryż nie chce płacić stempla, a nadto nie ma ochoty trzymać papieru o tak niskim oprocentowaniu, mając do dyspozycyi po różnym mniej więcej kursie (92) dobre trzy procentowe renty niemieckie i inne podobne papiery. Odbywa się tedy powrót konsoli angielskich z Francyi do Anglii, co z natury rzeczy podtrzymuje napięcie na targu angielskim.

Bezprzykładna płynność pieniądza i niskość stopy procentowej w Austryi doznała w ostatnich 10 dniach pewnej — przemijającej — zmiany. I u nas wystąpiło to bowiem pewne napięcie, którego głównej przyczyny należy szukać w *„runie“* na czeską Kasę oszczędności. Nie ulega żadnej wątpliwości, że tło tego ataku jest pozbawione wszelkich cech gospodarczych i ma charakter wyłącznie polityczny. W tem jednak właśnie leży gwarancya, że napięcie o którem mowa, jest objawem jedynie chwilowym. „Run“ musi ustać, gdy się okaże jego bezskuteczność. Na razie jednak skutkiem jego jest zwiększona rezerwa instytucyi bankowych, które dla solidarności narodowej trzymają do dyspozycyi czeskiej kasy wielkie środki pieniężne, by jej umożliwić wytrzymanie choćby najgwałtowniejszych i najdłużej trwających ataków.

Dalszą przyczyną chwilowego napięcia była konwersya, która wywołała pewną podróż renty 4·2 procentowej zarówno z rąk krajowych jak i z zagranicy. Wprawdzie nie było wiele tego materyału, wprawdzie bardzo gładko znalazł on zbyt (zwłaszcza u pocztowej kasy oszczędności, która zakupywała co tylko się pojawiło na targu) — atoli w każdym razie ten ostatni moment pociągnął za sobą silniejsze zapotrzebowanie gotówki i chwilowe zmniejszenie wolnych jej zapasów na targu.

Do kilku dni zapewne — wobec takiego charakteru przyczyn chwilowego napięcia, zwłaszcza że przyczynia się tu, jak zwykle likwidacya „ultimo“ — sytuacya austryackiego targu pieniężnego wróci na dawniejszy swój poziom.

Dodać należy dla scharakteryzowania sytuacyi światowej, że coraz silniej zacierają się ślady jesiennego przesilenia pieniężnego w Stanach Zjednoczonych. Ustała tamtejsza „penurya“ pieniądza; stopa spadła, obieg jest względnie łatwy a zmniejszyły się nawet już długi względem zagranicy. Przyczynę stanowią racyonalne zmiany w systemie obrotu pieniężnego i w stosunku skarbu państwa do banków notowych, wprowadzone przez kanclerza skarbu Shawa — łącznie z pewną konsolidacyą stosunków giełdowych i ze znacznem ograniczeniem spekulacyi.

Z targu dewiz.

Jest ona w tej chwili wiernem odbiciem stosunków targu pieniężnego. Dewizy na Paryż w Londynie stoją bardzo wysoko. Natomiast dewizy na Paryż i Londyn w Niemczech i w Austryi ciągle stoją nisko i dla nas korzystnie, przyczem trzeba jednak zauważyć, że kurs dewizy paryskiej w całym świecie trzyma się na poziomie o wiele wyższym, niż przed laty, gdy ten weksel wskutek

długoletniej lecz przykładnej niskości stopy procentowej i „pletory“ pieniężnej we Francyi, był najgorszy. Poprawa dewizy paryskiej datuje się od wystawy światowej, kiedy to przez trzy lata zagranica musiała remitować ogromne sumy na Paryż.

W ostatnich dniach — równolegle z napięciem pieniężnem — podniosły się u nas nieco kursa obcych dewiz. Stoi to oczywiście w związku z powrotem renty z zagranicy. Gdy jednak rozmiary tego ostatniego ruchu efektów są względnie drobne, gdy ruch ten już ustał, należy się znowu spodziewać powrotu kursu dewiz do poziomu poprzedniego, dla nas korzystnego. Nie jest od kilku miesięcy tak korzystny, jak był przedtem przed półtora roku; wynika to z faktu, że stopa procentowa w Anglii jest wyższa, niż u nas. Jeśli jednak przypływ renty z zagranicy nie wywołał znaczniejszego pogorszenia poziomu kursu dewiz na naszą niekorzyść, jeśli w ogóle poziom ten wprawdzie gorszy od dawniejszego nie jest jednak bynajmniej zły, — to zawdzięczamy to znacznym wierzytelnościom naszych banków do targu angielskiego a także francuskiego, które w ostatnich czasach w pewnej części wycofaliśmy właśnie ze względu na połączony z konwersyą ruch rent, oraz ze względu na „run“ praski.

Rezultaty konwersyi.

Konwersya renty wspólnej powiodła się w zupełności. Można twierdzić to śmiało, gdy się uwzględni, że o zwrot kapitału zgłoszono się tylko co do 6.43 milionów koron, a drogą sprzedaży oddano jakich 80—100 milonów koron. Są to cyfry znikające wobec sumy 3620 milionów koron, o którą chodziło. Mimo to są one wielce znamienne, dają bowiem miarę tego, że konwersya na stopę niższą od 4% byłaby musiała wywołać niebezpieczny ruch efektów na bardzo znaczną skalę. Jeśli przy takiej konwersyi, jak z 4·2% na 4%, znalazło się przecież na półsiodma miliona koron wierzycieli, chcących zwrotu w gotówce, to można sobie wyobrazić, jak wielkie byłyby zgłoszenia o zwrot kapitałów w razie konwersyi na 3½ lub 3¾%.

Prawie cały materyał renty wspólnej, który z okazyi konwersyi wrócił na targ drogą sprzedaży, zaabsorbowała z łatwością pocztowa kasa oszczędności, mając w tem doskonałą sposobność do wyznaczenia swej doniosłości dla operacyi finansowych rządu. Prócz tego, że zapobiegła w ten sposób komplikacyom na targu walorów lokacyjnych i silniejszemu spadkowi kursu wszystkich rent, zrobiła jeszcze sama dobry interes, gdyż renta 4·2-procentowa wspólna do ostatniej niemal chwili notowała o 75 halerzy niżej od renty czteroprocentowej. Kasa zatem na tej różnicy kursu zarobi kilkakroć stotysięcy koron, albowiem nie renta czteroprocentowa spadnie do poziomu obecnego kursu renty 4·2-procentowej, lecz cały skonwertowany „stock“ tej ostatniej renty, zbliży się w kursie do obecnego poziomu renty czteroprocentowej, po pewnych nieuniknionych fluktuacyach, o ile naturalnie nie zajdzie nic nadzwyczajnego. Wyżej podany stosunek kursu renty 4·2-procentowej do 4-procentowej jest na oko tak nienormalny, że aż śmieszny; był to jednak wynik spekulacyi konwersyjnej z czasów, zanim stopa konwersyjna była wiadoma, oraz ruchu efektów wywołanego konwersją.

Kapitał 6·43 mil. koron, którego zwrotu w gotówce zażądali wierzyciele, pokryje rząd podobno z zapasów kasowych, nie uciekając się w c a l e do emisyi renty 4-procentowej zastępczej.

Z targu walorów lokacyjnych.

W ostatnich dniach osłabiły się nieco kursa walorów lokacyjnych wszystkich kategoryi na targu wiedeńskim. Objawia się w tem najpierw zawód, którego doznała spekulacya na renty, gdy się dowiedziała, że stopa konwersyjna będzie wynosiła 4%. Przyczynił się dalej *run* praski, gdyż zwiększyła się podaż właśnie czeskich walorów. Chwilowo, — niewątpliwie zresztą — targ walorów lokalnych jest wogóle przesycony. Gdy jednak za parę dni nastąpi znowu ulga na targu pieniężnym i zniknie chwilowe napięcie, wzmoże się znów popyt na renty, listy zastawne i t p. a kursa ich pójdą w górę. Gorzej byłoby tylko wtedy, gdyby wskutek przewlekania się „runu“ czeska kasa oszczędności poczęła sprzedawać swe zapasy efektów, zamiast je lombardować.

Taka ogólna sytuacya odbiła się z natury rzeczy na walorach galicyjskich, których kursa również się osłabiły.

Spekulacya giełdowa.

Sytuacya wogóle nie zmieniona. Żadna z wielkich giełd światowych nie objawia żywszego ruchu. Panuje powszechny spokój a nawet mdłość. Ustała nawet zupełnie gorączka spekulacyjna w Stanach Zjednoczonych; czemże jest bowiem obecny dzienny obrót 146·000 sztuk akcyi w porównaniu z 2 milionami, która to cyfra w ostatnich latach tak często się powtarzała na *Wallstreet?* Berlin wyróżnia się silniejszą tendencyą, ale interes nie okazuje większych rozmiarów.

U nas noc sylwestrowa, która przyniosła porozumienie obu rządów co do ugody, była iskrą elektryczną dla spekulacyi. W jeszcze wyższym stopniu podziałała na nią nadzieja konwersyi na stopę niższą od 4% powodując haussę najpierw papierów tych banków, których udział w ewentualnych zyskach z takiej konwersyi eskontowano, potem wogóle „haussę“ walorów spekulacyjnych, gdyż wobec oczekiwanego znacznego zniżenia stopy renty, skapitalizowano z góry r e l a t y w n y przyrost procentu wszystkich innych papierów. Przyszła decepcya, nastąpiło zniechęcenie i obecnie giełda wiedeńska wróciła do stanu poprzedniej martwoty; kursa spadły i tendencya jest znów stale zniżkowa. W takiem usposobieniu tem silniej działa niepokój, wywołany zamieszkami na Bałkanie, których doniosłość, przynajmniej na bliższy termin stanowczo p r z e c e n i a j ą tutejsze sfery spekulacyjne.

Erbe.

Tow. budowy wagonów w Sanoku.

Walne zgromadzenie akcyonaryuszów tego Towarzystwa odbyło się przy udziale 14 akcyonaryuszów, reprezentujących 2067 akcyj pod przewodnictwem dyr. Banku kraj. dr. Z g ó r s k i e g o.

Na wstępie na wniosek dr. S o ł o w i j a, uchwalono zmianę niektórych punktów statutu w tym kierunku, ażeby walne zgromadzenia członków odbywały się na przyszłość w grudniu, zaś rok rachunkowy Tow., aby się zaczynał z dniem 1 października, zamykanie bowiem bilansu z dniem 1. lipca okazało się niepraktycznem.

Sprawozdanie przedłożone wykazuje rozwój instytucyi, tak, iż jest wielka nadzieja, że w roku

bieżącym zostanie już członkom wypłaconą dywidenda. (W roku zeszłym zysk przeniesiono na odpisanie strat). Fabryka weszła w stosunki z innemi fabrykami, jest zaś nadzieja, że ministerstwo wojny poczyni tam większe zamówienia, dziś wyrabia fabryka wzory na furgony i przody do armat. Wogóle produkcya wyrobów fabryki wzrosła, jakkolwiek nie w każdym dziale się opłaca, a to ze względu na przemożną konkurencyę niemiecką. Podniesiono z uznaniem, że dyr. Wierzbicki popiera o ile możności fabrykę sanocką. Również z innych stron doznaje fabryka poparcia. Wyrabia cysterny, piwne wozy i wagony towarowe. Rafinerye nafty zamawiają cysterny prawie wyłącznie w tej fabryce, stąd też i rozwój w tym kierunku jest umożliwiony.

Obecnie dyrektorem administracyjnym w fabryce sanockiej jest p. Misiągiewicz, technicznym zaś p. Benisch.

Sprawozdanie z podróży

dla obznajmienia się z manipulacyą w większych Kasach oszczędności

Austryi i Niemiec

odbytej w m. wrześniu w r. 1902.

przez

ZYGMUNTA SZULAKIEWICZA.

(Dokończenie.)

Niemieckie Kasy oszczędności. Monachium.

Założona w roku 1824. Stan kapitału wkładkowego 38·6 milionów marek na 87.500 książeczkach. Stopa procentowa 3%. Oprocentowanie wkładek rozpoczyna się z 1-szym następnego miesiąca. Procenta dopisują raz na rok 31. grudnia. Najniższa wkładka 1. markę. W jednym roku nie można więcej jak 1000 marek złożyć. Wkładki jednej osoby nie śmią przekraczać 3000 marek. Wypłaty nad 100 marek, muszą być wypowiedziane. Termin wypowiedzenia:

do 300 marek		jedno miesięczne
300 do 600	„	dwu miesięczne
600 do 900	„	trzy miesięczne
900 do 1200	„	cztero miesięczne
1200 do 1500	„	pięciomiesięczne
nad 1500	„	sześciomiesieczne.

Za zezwoleniem Rady wypłaca kasa bez wypowiedzenia za potrąceniem jednomiesięcznego procentu.

Książeczki opiewają na imię, nazwisko zawód i miejsce zamieszkania składającego. Wypłata może nastąpić tylko do rąk właściciela książeczki. Kasa ma prawo żądać przy wypłacie legitymacyi odbierającego, nie jest jednak do tego obowiązaną. Jeżeli właściciel książeczki sobie życzy by wkładkę wypłacono okazicielowi, musi to w kasie zapowiedzieć. Numerów książeczek nie powtarzają.

Urzędnik odbiera od stron zgłoszenia przy nowych książeczkach, wypełnia przekazkę, składającą się z dwóch części z przekazki i odcinka dla strony, wpisując imię, nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania oraz kwotę, przy dokładce, nazwiska i kwotę, wydaje stronie odcinek. Następny wpisuje do dziennika pod numerem umieszczonym na przekazce, numer książeczki, imię, nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania, oraz złożoną kwotę, następny wypełnia książeczkę i kontuje do księgi interesentów. Procent dopisany oblicza osobno prowadzący dziennik wkładek, osobno kontują na przekazce. W księdze interesentów nie wyprowadzają stanu kapitału i odsetek dopiero przy wypłacie częściowej lub całkowitej. Zyskują przez to przy czystych dokładkach na miejscu. Następnie kasyer zaciąga do strazzy, wywołuje numer przekazki, odbiera od strony odcinek, pobiera pieniądze, a stronie wydaje książeczkę.

Przy wypłatach, urzędnik odbiera zgłoszenia, wypełnia przekazkę, wydaje stronie odcinek, sprawdza tożsamość osoby, to znaczy właściciela książeczki, następny likwiduje na księdze, wyprowadza stan kapitału i odsetek i wypełnia książeczkę, rewident sprawdza wypłatę i odpisane procenta, następny urzędnik wpisuje do dziennika wypłat pod numerem umieszczonym na przekazce, numer książeczki, nazwisko, wypłatę kapitału, wypłacone procenta, potrącone procenta za eskont i odpisane odsetki. Kasyer wypłaca za odebraniem i wprowadzeniem odcinka od strony, wciąga do strazzy numer książeczki, czystą wypłatę i potrącony eskont. Księgi likwidatury są w żelaznych szafach przechowywane. - Przekazki tak dla wkładek jak i dla zwrotów są numerowane od 1 go każdego miesiąca.

Kontrola polega na dziennem zebraniu wkładek i zwrotów i sprawdzeniu dzienników. Przy dziennych zebraniach przestrzegają przy nowych wkładkach rachunek setkowy, przy dawnych tysięczny lub dwu a nawet i sześciotysięczny, zależy to od ilości numerów mieszczących się w jednej księdze. Ksiąg podwójnych nie prowadzą. Cała kontrola skupia się dopiero przy rocznem zestawieniu inwentarzy i porównaniu ze zbiornikiem wkładek. Indeksy kartkowe. Lokacye kapitału wkładkowego w papierach, bankach i nieannuitetowych pożyczkach hipotecznych, weksli nie ma.

Mają 13 zbiornic dla wkładek, urzędują w Niedzielę celem umożliwienia składania nowych oszczędności robotnikom. Zaprowadzone marki oszczędności okazały się niepraktyczne dostają się bowiem do niewłaściwych rąk.

Stuttgart.

Założona w roku 1818. Stan kapitału wkładkowego 117 milionów marek. Stopa procentowa 3·75%. Oprocentowanie rozpoczyna się z 1-szym następnego miesiąca, wkładki złożone po 27 w miesiącu oprocentowują od 1-go pozanastępnego miesiąca. Najniższa wkładka 1 markę. W jednym roku może jedna osoba lub członkowie jednej rodziny t. j. ojciec, matka i nieletnie dzieci razem najwyżej 500 marek złożyć. Złożona kwota wraz z narosłemi odsetkami nie może 5000 marek przekroczyć. Książeczek nie mają, wydają pokwitowania (Einlagschein). Kwity opiewają na imię, nazwisko, zawód, miejsce urodzenia i miejsce zamieszkania. Przy wypłatach sprawdzają tożsamość właściciela kwitu, nie biorą jednak odpowiedzialności za możliwe omyłki.

Wypłacają każdą kwotę bez wypowiedzenia i bez eskontu, mogą jednak żądać wypowiedzenie 100 marek na cztery tygodnie, wyższe kwoty do trzech miesięcy.

Część funduszu rezerwowego 300·000 marek, trzymają w złocie w skarbcu bez procentu.

Mają księgi dla dawnych wkładek a od 3 lat zaprowadzili kartony dla nowych wkładek. Księgi w żelaznych szafach, kartony po 500 w jednej przedziałce również w żelaznych szafach przechowują. Przekazek nie używają, wkładki pobiera i wypłaca kasyer na podstawie kwitu (Einlagschein) Prowadzą dzienniki i strazzy kasowe. Dzienniki zamykają raz na ośm dni w Sobotę.

W kontroli ksiąg podwójnych nie mają. Co miesiąca sporządzają wyciąg kapitałów na poszczególnych kontach i sumy porównują ze zbiornikiem wkładek.

Przy całkowitych wypłatach potwierdza strona na osobnej kartce odbiór gotówki.

Przy pożyczkach na hipoteki, w razie zaległości dwóch rat procentu, podwyższają stopę procentową od reszty kapitału o $^1/_2$% aż do uregulowania.

Lokacye kapitału wkładkowego, 60% w nieanuitetowych pożyczkach hipotecznych, 30% w papierach, 10% w gotówce i w bankach; weksli nie mają.

W całej Württembergii mają 534 zbiornic. Urzędują w Niedzielę od 9 do 11 i w Sobotę od 6 do 8 wieczór dla robotników.

Bardzo piękny i wygodny budynek, kolosalne skarbce z elektrycznem urządzeniem. Bardzo obszerne i wygodne magazyny. Widziałem maszynę do obcinania kuponów; ta maszyna obcina od razu każdą ilość kuponów.

Frankfurt n. M.
Miejska Kasa oszczędności.

Założona w roku 1896. Stopa procentowa $3^1/_2$%. Oprocentowanie od 1-go lub 15-go, tylko wkładki złożone 1 go w miesiącu lub 2 i 3-go stycznia oprocentowują od 1-go tego samego miesiąca, przy wypłatach płacą procentowa 1 lub 15. poprzedniego miesiąca, tylko wkładkom odebranym w ostatnim dniu w miesiącu, lub w dwóch ostatnich dniach grudnia płacą procent po koniec miesiąca. Dlaczego to robią, nie mogli mnie wytłumaczyć, praktyczne to nie jest, bo publiczność składająca stara się w pierwszym dniu miesiąca złożyć swe oszczędności, zaś ci którzy pieniędzy potrzebują starają się tak urządzić, by wkładkę w ostatnim dniu miesiąca odebrać, przez co ogromny ścisk powstaje. Najniższa wkładka 1 marka. W przeciągu czterech tygodni nie można więcej jak 2000 w przeciągu jednego roku jak 5000 marek na jedną książeczkę złożyć. Wkładka wraz z narosłemi odsetkami nie śmie przekraczać 1000 marek.

Wypłacają 500 marek bez wypowiedzenia, nad 500 do 3000 marek 4 tygodniowe wypowiedzenie, nad 3000 marek trzy miesiące.

Kasie przysługuje prawo podwoić termin wypowiedzenia, tak że każda wypłata poniżej 500 marek musi być na 4 tygodni wypowiedzianą. – Za zezwoleniem Dyrekcyi przyjmują wyższe wkładki i wypłacają bez wypowiedzenia. Eskontu nie pobierają Mają jedną wkładkę 600.000 marek na 2% z półrocznem wypowiedzeniem połowy kapitału.

Książeczki wkładkowe zaopatrzone są w numer, pieczęć miasta i wydrukowane podpisy prezesa i tegoż zastępcy oraz własnoręczny podpis naczelnika biura książeczkowego.

Książeczki wydaje kasa bez nazwisk, nazwisko wpisują tylko na wyraźne życzenie wkładającego. Każda książeczka jest włożona w teczkę zaopatrzoną numerem książeczki. Ta teczka służy jako legitymacya (odcinek dla stron) przy dokładkach i wypłatach. Bez okazania tej teczki, kasyer ani książeczki przy dokładkach ani pieniędzy nie wyda. Przy zgłoszeniu pierwszej wkładki, wypełnia strona kartę osobową (Personen-Karte) wypisując na niej: nazwisko, imię, dzień, rok i miejsce urodzenia, zawód, miejsce zamieszkania i złożoną kwotę; w razie winkulacyi hasło i własnoręczny podpis. Karty osobowe przechowują starannie w żelaznych szafach, podług alfabetu a w każdej literze podług numurów książeczek włożone.

Mają podwójne kartony, dla likwidatury kartony główne dla kontroli kartony kontrolne. Kartony bardzo zgrabne i bardzo mało miejsca zajmujące przechowują tak w likwidaturze i w kontroli w żelaznych szafach.

Główne kartony prowadzą drabinkowo na kapitał i na odsetki. Kartony kontrolne prowadzą osobno na wkładki, osobno na zwroty, osobno na stan, bez odsetek.

Główne kartony stojące po 250, kontrolne leżące po 1000 sztuk w jednej przedziałce.

Numera książeczek powtarzają.

Strona zgłaszająca nową wkładkę oddaje urzędnikowi wypełnioną kartę osobową, przy dokładce książeczkę.

Przy nowych wkładkach wypełnia urzędnik teczkę i karton główny numerem książeczki, i teczkę wydaje stronie, przy dokładkach odbiera książeczkę wpisując do niej wkładkę. Karty osobowe, nowe książeczki, nowe kartony główne i książeczki przy dokładkach podaje do manipulacyi.

Tak samo przy zwrotach.

Prowadzą dwa dzienniki, kasowy i kontrolny.

Każdą wkładkę i każdy zwrot wpisują zaraz do obu dzienników z wyjątkiem całkowitych wypłat, które później do dzienników wpisują, po wpisaniu do dzienników wpisują przed ekspedycyą do kartonów głównych i kontrolnych. Z kartonów głównych wpisują do kontroli sald (Bestandkontrolle) mianowicie: saldo kartonu głównego przed dokładką lub wypłatą i saldo kartonu głównego po dokładce lub wypłacie. Jest to rodzaj kontroli czy dokładkę dobrze dodano lub zwrot dobrze odjęto; różnica między sumami tych sald musi być zgodną ze sumą dziennika, Dopisane i odpisane odsetki obliczają wprost na kartonach. Salda odsetek wpisują również do kontroli sald. Kontrolę sald prowadzą osobno dla wkładek, osobno dla zwrótów ale na jednym arkuszu. Dzienniki prowadzą wspólne na wkładki i zwroty. Do dzienników kasowych wpisują: numer książeczki i złożoną kwotę przy wkładkach, przy zwrotach numer książeczki i czystą wypłatę; do dzienników kontrolnych wpisują przy wkładkach numer książeczki i złożoną kwotę, przy wypłatach numer książeczki, wypłatę kapitału i wypłacone procenta.

Kontrola:

1) Do zbiornika wkładek wpisują sumy wkładek i sumy zwrotów dziennych na podstawie kartonów kontrolnych zebrane, wkładki dodają do stanu z poprzedniego dnia zwroty odejmują.

2. Do tego samego zbiornika wkładek wpisują sumę sald wyprowadzoną na podstawie kontroli

sald (Bestandkontrolle) z kartonów głównych przed ruchem i po ruchu, sumę sald po ruchu dodają, sumę sald przed ruchem odejmują i wyprowadzają stan kapitału wkładkowego, który musi być zgodny ze stanem wyprowadzonym w tym zbiorniku na podstawie kartonów kontrolnych pod 1) Zamknięcie kartonów odbywa się raz na rok z końcem miesiąca marca.

Kontrola bardzo zawikłana ale dokładna, możliwa tylko przy bardzo wielkim personalu urzędniczym. Manipulacya uciążliwa, skutkiem czego ekspedycya stron bardzo powolna.

Przy kasie zaprowadzono kartki oszczędności dla robotników fabrycznych. Wybrani z grona robotników delegaci, przez kasę przyjęci, pobierają wkładki od robotników od 40 fenigów począwszy, na otrzymane wkładki wydają kartkę do której następne dokładki wpisują. Pieniądze oddają kasie. Gdy wkładki czynione na tę kartkę do 10 marek urosną wydaje kasa książeczkę.

Mają 9 zbiornic w mieście w komisaryatach. Zbiornice te stanowią osobne kasy dla siebie. Kontrolę przeprowadza urząd główny (Hauptstelle).

Frankfurtska Kasa oszczędności.

Założona w roku 1823 przez towarzystwo politechniczne, nazywa się też politechniczna kasa oszczędności. Stan kapitału wkładkowego 75 milionów marek na 106.000 książeczkach. Stopa procentowa $3^1/_3$%. Oprocentowanie od 1. i 15. Numerów książeczek nie powtarzają, numerują od 1 do 100.000, Ia—100.000a i t. d. — Składający nie może przynieść więcej srebra i drobnej monety jak przepisano t. j. najwyżej 20 fenigów, niklem 1 markę a srebrem 20 marek. Wszystkie wkładki muszą być w pełnych markach składane. — Zamknięcie w grudniu.

Manipulacya zupełnie ta sama jak w miejskiej kasie oszczędności.

Przy kasie oszczędności jest oddział stałych wkładek (Ersparrungs-Anstalt). Każdy właściciel książeczki może być przyjęty przez Dyrekcyę do tego działu. Oznacza z góry ile i w którym dniu w tygodniu wkładkę złoży. Najniższa wkładka $^1/_2$ marki, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 15 i 30 marek.

Kwoty te nie składa osobiście w kasie lecz funkcyonaryusz kasowy jest u niego w domu o oznaczonym czasie odbiera i kartkę potwierdza. Funkcyonarynsz pobiera prowizyę od zebranej kwoty. Tak zbierane wkładki przynoszą do 60.000 marek tygodniowo. — Mają 5 zbiornic.

Hannower.
Kasa oszczedności Towarz. asekuracyjnego.

Założona w roku (?) Stan kapitału wkładkowego 37 mil onów marek. Stopa procentowa $3^1/_2$ od 1. października 1902 $3^1/_4$%.

Mają 7 zbiornic w mieście a 27 w okolicy. Do każdej książeczki dołączają numer kontrolny, który przy dokładkach i zwrotach należy pokazać. Pojedyncze kartony. Indeksy książkowe. Manipulacye jak w Stuttgardzie.

Miejska Kasa oszczędności.

Założona w r. 1823. Oprocentowanie $3^1/_4$% od 1. następnego miesiąca. Zupełnie jak poprzednio prowadzona.

Brema.

Założona w roku 1825. Stan kapitału wkładkowego 81 milionów marek. Stopa procentowa $3^1/_2$%. Oprocentowanie: każdy miesiąc dzielą na trzy części, za tę część miesiąca w której wkładkę włożono lub wyjęto, procentów nie płacą. Książeczki opiewają na znak podany przez stronę, nazwisko tylko na życzenie strony wpisują. Na zastrzeżone książeczki wydają blaszane marki winkulacyjne. Kartony w żelaznych szafach i w skarbcu.

Manipulacya jak w Stuttgarcie. 7. zbiornic.

Hamburg.
Kasa oszczędności z r. 1827.

Manipulacya bardzo przestarzała, kontrola słaba. Stan wkładek 116 milionów m. na 146.000 książeczkach. — Stopa procentowa $3^1/_2$% od 1-go następnego miesiąca.

Mają osobne książeczki płatne okazicielowi, inne płatne na podstawie legitymacyi. — Eskont $^1/_2$% od wypłaconej kwoty. — 19 zbiornic.

Nowa Kasa oszczędności Hamburg.

Założona w roku 1864. Stan kapitału wkładkowego 76 milionów marek na 129.000 książeczkach. Stopa procentowa $3^1/_2$% od 1. następnego miesiąca. Roczne zamknięcie z końcem czerwca. Dla przeprowadzenia zamknięcia w kartonach, główny urząd (Hauptstelle) dla stron zgłaszających wkładki i zwroty od 15. czerwca do końca czerwca zamknięty. W tym czasie urzędują tylko dwa razy w tygodniu dla wypłat i wypowiedzeń. 53 zbiornic 21 w mieście, 32 w okolicy. Książeczki są w teczkach. Eskont $^1/_2$% od wypłaconej kwoty. Manipulacya możliwie pojedyńczo urządzona. Cały nacisk kładą na szybkie załatwienie stron. W razie wielkiego ruchu, wszyscy urzędnicy z innych oddziałów z naczelnikiem a nawet z Dyrektorem na czele ekspedyują strony. Widziałem jak zastępca Dyrektora odbierał zgłoszenia wypłat. W takich dniach pozostawiają urzędnicy innych oddziałów roboty, które mogą być po manipulacyi lub na drugi dzień zrobione a sami idą i pomagają w załatwieniu partyj.

Biura urządzone na trzy kasy wkładkowe i na trzy kasy do wypłat, w razie potrzeby wszystkie kasy funkcyonują.

Wkładki przyjmuje wprost kasyer, przy nowej wpisuje strona przygotowaną kartkę i wręcza je wraz z pieniądzmi kasyerowi. Kasyer wydaje stronie teczkę oznaczoną tem samem numerem co książeczka.

Numerów książeczek nie powtarzają. Przy dokładce wypisuje kasyer ołówkiem na zwykłej białej karteczce złożoną kwotę i numer książeczki, kartkę wkłada do książeczki i podaje do manipulacyi. Urzędnik wyszukuje odpowiedni karton i kontuje, dopisaną oblicza wprost na kartonie, podaje rewidentowi, ten wypełnia książeczkę, sprawdza z kartonem, następny urzędnik wpisuje do dziennika, oblicza na dzienniku osobno dopisaną a następny wywołuje strony i po sprawdzeniu numeru teczki z numerem książeczki, wydaje książeczkę stronie.

Przy wypłacie ta sama manipulacya, tylko że kartki są czerwone. Kasyer wypłaca na podstawie książeczki. — Każdy kasyer ma maszynę do rachowania, na której prowadzi strazzę kasową, bez numerów książeczek.

Po manipulacyi stoją urzędnicy działu książeczkowego do maszyn do rachowania, których jest szesnaście, i na podstawie ułożonych podług

numerów książeczek kartonów, osobno dla wkładek osobno dla zwrotów, wypisują saldo kapitału i odsetek przed ruchem, wkładkę lub zwrot i saldo kapitału i odsetek po ruchu. Różnice tych sum dają sumę dziennika wkładek lub zwrotów Sumy dzienników sprawdzone wpisuje naczelnik biura książeczkowego do zbiornika wkładek

Przy wypowiedzeniach odbiera kasa książeczki od strony, książeczkę zatrzymuje a stronie wydaje teczkę i zieloną kartkę, na której jest termin wypłaty podany. W dniu płatności zgłasza się strona z tą zieloną kartką do kasy, gdzie książeczka leży przygotowana do wypłaty.

W razie zakwestyonowania wypłaty, wyjmują odnośny karton a w to miejsce wkładają czysty karton z odpowiednią notatką.

Dwóch urzędników jest zajętych przy wyszukiwaniu odpowiednich kartonów. a wkładanie kartonów po manipulacyi na powrót na swoje miejsce, zajmuje bardzo wiele czasu.

Kartony po 100 w jednej przedziałce są w skarbcu w żelaznych kasach przechowane.

Z wszystkich kas, które widziałem a w których zamiast ksiąg są kartony, ta kasa najlepiej urządzona.

Mam to przekonanie, że w tej kasie, przy tak chętnych urządzeniach i przy manipulacyi, zamiast na kartonach na księgach, ekspedycya stron byłaby znacznie szybsza.

Berlin.

Stan kapitału wkładkowego 250 milionów marek na 740 000 książeczkach. Stopa procentowa 3%. Oprocentowanie od 1 następnego miesiąca. Zamknięcie raz na rok 31. marca. 70 zbiornic dla wkładek. Zbiornice przyjmują najwyżej 450 marek. Najniższa wkładka 1 marka. W jednym miesiącu wolno na jedną książeczkę najwięcej 300 marek włożyć. Wysokość wkładki 1000 marek. Wypłacają w przeciągu jednego miesiąca z jednej książeczki 100 marek, wyżej 100 do 500 marek dwumiesięczne wypowiedzenie, nad 500 marek trzy miesięczne wypowiedzenie; za zezwoleniem Dyrekcyi płacą i większe kwoty bez wypowiedzenia i bez eskontu.

W głównym budynku jest 14 oddziałów dla wkładek i wypłat. Do jednego oddziału należy 65.000 kont, każdy oddział ma jednego kasyera dla poborów i wypłat i pięciu urzędników. Kasy każdego oddziału są oznaczone rzymskiemi cyframi. Numera książeczek powtarzają. Mają trzy serye książeczek, każda serya innego koloru, w każdej seryi 500 000 numerów. Serye są dawnym zabytkiem, kiedy wydawali książeczki z numerami bieżącymi. Strony zgłaszają się do woźnego

Przy nowych książeczkach wypełnia strona kartkę. Woźny wydaje stronom blaszane marki, na których jest uwidoczniony numer oddziału rzymską cyfrą, do którego książeczka należy i numer bieżący. W każdym oddziele zaczynają się numera bieżące od 1. Strony zgłaszają się z temi markami do odpowiedniego oddziału, tam urzędnik odbiera książeczki i wypisuje kredą na podłużnych tabliczkach numerami bieżącymi oznaczonych, na tabliczce, która jest tym samym co blaszana marka oznaczona, + składaną kwotę, albo — żądaną kwotę. Księgi interesentów prowadzą na dwie strony, na wkładki i na zwroty bez wypowiedzenia każdoczesnego stanu. Odsetki dopisane i odpisane obliczają dopiero przy końcu roku podczas zamknięcia lub przy całkowitej wypłacie. Co miesiąca sporządzają wypis wszystkich kont i sumy sprawdzają ze zbiornikiem wkładek.

Manipulacya bardzo uproszczona ale kosztem kontroli i nałożeniem płacy przy zamknięciu rachunków.

Magdeburg.

Założona w roku 1823. Stan kapitału wkładkowego 76 milionów marek na 150.000 książeczkach. Stopa procentowa 3% od 1. następnego miesiąca. 3 filie i 9 zbiornic. Filie są osobno prowadzone, zbiornice przez urząd główny (Hauptstelle).

Księgi interesentów prowadzone na dwie strony dla wkładek i dla zwrotów, stanów nie wyprowadzają; odsetki dopisane i odpisane obliczają przy końcu roku lub przy całkowitej wypłacie na podstawie liczb procentowych. Główny budynek podzielony na 4 oddziały. Każdy oddział ma swoje numera książeczek od 1 do 100.000 a książeczki są różnego koloru.

Numerów książeczek nie powtarzają. Nowe wkładki przyjmuje ostatni oddział. Całkowite wypłaty bez rewizyi, dopiero na drugi dzień sprawdza rewident wypłacone procenta przy całkowitych książeczkach.

Każdy dział ma swój indeks książkowy.

Lipsk.

Stan kapitału wkładkowego 59 milionów marek na 180.000 książeczkach. Stopa procentowa 3%. Oprocentowanie: miesiąc w którym wkładkę złożono, wliczają do oprocentowania n. p. wkładka złożona 29. marca procentuje od 1. marca. Miesiąca w którym wkładkę podjęto nie wliczają do oprocentowania. Zamknięcie raz na rok w grudniu. Mają 1 filię osobno prowadzoną i 5 zbiornic na wkładki.

Książeczki mają białe opaski, na których urzędnik odbierający zgłoszenia notuje ołówkiem + składaną kwotę — żądaną kwotę i numer bieżący który jest na pokwitowaniu. — Wydaje stronie pokwitowanie na odebraną książeczkę dla wkładek białą kartkę dla wypłat czerwoną. Na tem pokwitowaniu wypisuje numer książeczki, i czas w którym książeczkę oddano, numer bieżący jest na kartce wydrukowany. Następny urzędnik wypełnia książeczkę, inny wypełnia małe karteczki, rodzaj naszych przekazek, zielone na wkładki, czerwone na zwroty, notując na tej przekazce ostatni stan książeczki (ponieważ do książeczek zawsze procenta dopisują więc każdoczesny stan książeczki wiadomy) wpisuje wkładkę albo zwrot, następny rewiduje, wciąga do dziennika wkładek albo zwrotów i podaje kasyerowi do poboru lub do wypłaty. Osobny kasyer dla poborów, osobny dla wypłat. Kasyer sprawdza pokwitowanie z książeczką, odbiera lub wypłaca i ściąga do strazzy kasowej. Wypłaty do 100 marek wypłacają bez likwidowania w tomach. Wypłaty nad 100 marek i całkowite wypłaty sprawdza rewident na tomach. Dopisane i odpisane odsetki obliczają po manipulacyi na dwie ręce, jeden urzędnik na dzienniku drugi na strazzy a potem wpisują do przekazek. Przekazki wkładek i zwrotów układają podług numerów książeczek i kontują do tomów, spraw-

dząjąc stan przed ruchem. Tak zakontowane przekazki układają potem podług numerów książeczek osobno wkładki, osobno zwroty za cały kwartał w jedną paczkę. Kiedy kwartał się skończył, przylepiają te przekazki na arkusz papieru (oszczędzają przez to powtórne pisanie) wyprowadzają stan po ruchu i sumują. Różnica między stanami musi dać sumę dzienników wkładek lub zwrotów z całego kwartału.

Księgi prowadzą na wkładki, zwroty i stan. Terminy sporządzają raz na rok, wypisują stan z końcem poprzedniego roku, dokładki w ciągu roku, zwroty w ciągu roku, odsetki dopisane i odpisane i wypośrodkowują stan z końcem bieżącego roku. Księgi w żelaznych szafach. Indeksy kartkowe. Winkulacye uwidoczniają przez przediurawienie całej książeczki dziurkami w formie gwiazdki.

Drezno.

Stan kapitału wkładkowego 78 milionów marek na 261.000 książeczek. Stopa procentowa 3%. Zamknięcie roczne. Najniższa wkładka 1 marka, najwyższa 1.500 marek. Jedna filia osobno prowadzona i 10 zbiornic. Księgi interesentów drabnikowe, przechowywane w żelaznych kasach. Kontrola zupełnie odmienna jak w innych kasach. — Mianowicie przekazki wkładek i zwrotów odsyłają do filii i ta sporządza dzienne zebranie i setkowe a na drugi dzień odsyła sumy do urzędu głównego do sprawdzenia z dziennikami. Tak samo przeprowadza kontrolę filii oddział urzędu głównego. (Hauptstelle) Ksiąg kontrolnych nie mają.

NOTATKI

Posiedzenie Wydziału Związku Gal. Kas Oszczędności odbędzie się 14 marca o godz. 5 pop. (ciąg dalszy 15 marca).

Porządek dzienny:

1. Odczytanie protokołu z ostatniego posiedzenia.
2. Sprawozdanie Prezydyum z dotychczasowej czynności.
3. Sprawozdanie z odbytych lustracyj Kas oszczędności.
4. Wnioski członków.

Bank austro-węgierski. Wczoraj odbyło się posiedzenie rady generalnej Banku austro-węgierskiego, pod przewodnictwem gubernatora banku, dra Bilińskiego. Generalny sekretarz, Pranger, zdał sprawozdanie, które przyjęto do wiadomości. Dalej wybrano ponownie na mężów zaufania dla oddziału kredytu hipotecznego, pp.: Dawida Abrahamowicza i barona Zygmunta Vilagosvar Bohusa.

Taryfy pasażerskie w Rosyi. Komitet taryfowy postanowił podwyższyć o 10 procent taryfę pasażerską podmiejską na kolejach rządowych dla miast: Petersburga, Moskwy, Warszawy, Charkowa i Rygi.

Syndykat fajansowy w państwie rosyjskiem. W skład syndykatu fabrykantów wyrobów fajansowych weszło 6 fabryk z Królestwa polskiego, oraz 2 fabryki z gubernij rosyjskich.

Fuzya towarz. elektrycznych w Niemczech. Oprócz połączenia się tow. Schuckert i Sp. z tow. Siemens i Halske nastąpiło w ostatnich dniach zlanie się grupy zakładów elektrycznych. Mianowicie zakłady Gersthofen, czynne od kwietnia r. z., przekształcają się przy pomocy tow. akc. dawniej W. Lahmeyer i Sp. w Frankfurcie n. M. i „Bank f. Handel u. Industrie“ w tow. akc. p. f. „Lechwerke“ w Augsburgu i tym sposobem wchodzą do składu grupy tow. akc, elekrycznego „Union“. Kapitał akcyjny 4.5 milionów marek i obligacyjny 3.5 mil. m. nowego tow. przyjmuje niemieckie tow. dla przedsiębiorstw elektrycznych na pokrycie swej należności.

Rezultaty działalności kijowskiego Banku ziemskiego w r. 1902 są następujące: Ilość pożyczek długoterminowych wynosi 87,938.300 rub.; kapitał zakładowy i zapasowy, wynoszący ogółem 9,419.473 rub., dał prawo na wypuszczenie listów zastawnych w sumie 94,194.700 rub.: wypuszczono zaś listów zastawnych na sumę 87,938.300 rub. Czysty zysk w r. 1902 uczynił 1,028.011 rub. z tego 8 pr. od kapitału zakładowego będzie odliczone na pierwszą dywidendę; resztę 548.016 rub. zarząd projektuje przeznaczyć na dywidendę dodatkową na wynagrodzenie zarządu i t d. Ogółem akcyonaryusze otrzymują 963.015 rubli.

Walne Zgromadzenia odbyły:

Towarzystwo zaliczkowe w Zakopanem dnia 17. stycznia. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek w Pilźnie d. 11. stycznia. Towarzystwo zaliczkowe w Grybowie d. 20 stycznia. Stowarzyszenie pożyczkowe „Praca i oszczędność“ w Jordanowie d. 28. stycznia, uchwalając zmianę statutu według wniosku Zarządu. Kasa zaliczkowa w Nowym Sączu dnia 7. lutego. Bukowińskie polskie Towarzystwo zaliczkowe i oszczędności w Czerniowcach dnia 15. lutego. Towarzystwo zaliczkowe w Dubiecku d. 19. lutego. Towarzystwo pożyczek i oszczędności w Jezierzanach d. 21 lut go. Pow. Kasa zaliczkowa i oszczędności w Żydaczowie dnia 23. lutego. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe w Skałacie d. 2. marca. Bank zaliczkowy w Bołszowcach d. 3. marca. Kasa zaliczkowa „Nadzieja“ w Bołszowcach dnia 3. marca.

Zmiany stopy procentowej. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Turce z uchwały rady nadzorczej z dnia 3. lutego r. b., zniża oprocentowanie wkładek oszczędności z 5½ na 5% i oprocentowanie pożyczek, udzielanych członkom, z 8% na 7½%, poczynając od 1 lipca 1893 r.

Towarzystwo zaliczkowe w Brzesku zniżyło stopę pobieraną od pożyczek wekslowych, z 7% na 6½%, zaś od pożyczek skryptowych z 6% na 5%.

Zmiany osobiste. Do składu dyrekcyi Tow. zal. w Grybowie weszli: na miejsce p. dra Adama Dobrowolskiego p. Józef Wincenty Mordarski, na miejsce p. dra Jana Hozera p. Walenty Polniaszek, zaś na zastępcę powołany został p. dr. Leopold Sałaban.

Lwowska Izba handlowa odbyła posiedzenie, na którem dokonała wyboru prezydyum. Prezydentem wybrany p. Piepes-Poratyński, wiceprezy-

dentem p. Karol Schayer, prowizorycznym przewodniczącym p. Władysław Gubrynowicz, rewidentem Kasy Dr. Adolf Lilien. Następnie toczyła się dyskusya nad projektem taryfy cłowej, przedłożonym parlamentowi i nad projektowaną ustawą przeciw opilstwu. Do tego ostatniego projektu na podstawie wyników ankiety uchwalono szereg poprawek, zgłoszonych przez prezydyum Izby. Udzielony 300 K zasiłku dla biednych uczniów krajowej szkoły wyrobu zabawek w Jaworowie i 200 K na pokrycie kosztów majsterskiego kursu szewskiego w Jarosławiu.

Laenderbank. Wiedeń. Rada administracyjna Laenderbanku zatwierdziła bilans za rok 1902. Dochód brutto wynosił 12,086.091 koron. Po potrąceniu wydatków, podatków odpisań i strat z powodu defraudacyi, pozostał czysty dochód w kwocie 4,355.882. Ubytek przez defraudacyę w kwocie 6,300.000 koron został całkiem odpisany. Na podstawie rachunków rada nadzorcza postanowiła walnemu zgromadzeniu w dniu 21. marca zaproponować wypłatę 5 procent dywidendy. tj. 20 koron od akcyi, na fundusz pensyjny przeznaczyć 100.00 koron, a na rok przyszły przenieść koron 255.882.

Austr. zakład kredytowy ziemski. Rada nadzorcza austryackiego zakładu kredytowego ziemskiego przyjęła bilans za rok 1902 postanawiając zaproponować walnemu zgromadzeniu. aby z ogólnej kwoty zysku 7,964.161, przeznaczyć 4,596.000 na dywidendę po 40 franków od akcyi. 2,450.000 do funduszu rezerwowego, 257.050 przenieść na rok następny.

Kradzież listów zastawnych T. K. Z. W piątek zmarła nagle na udar mózgowy w mieszkaniu swem przy ul. Kopernika l. 41 Ludwika Sawicka. Jakiś złodziej skorzystał z zamięszania stąd powstałego i skradł 8 listów zastawnych Tow. kred. ziemskiego, mianowicie: s. IV. nr. 13031 na 1.000 kor., s. III. nr. 41.998 na 2.000 kor., s. III nr. 42209 na 2.000 kor., s. III. nr. 39825 na 2000 kor., s. II. nr. 801 na 10.000 kor., s. V. nr. 5393 na 200 kor., i s. V. 18938 na 200 k. Ogólna wartość tych listów wynosi 19.400 kor.

Nowe instytucye w Królestwie Polskiem. Zezwolenie rządowe uzyskały nasze towarzystwa rolnicze w Radomiu, Kaliszu i Lublinie, kasa pożyczkowa przy Tow. subjektów handlowych w Warszawie i towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowe w Nowym Dworze i Włodawie w gub. siedleckiej.

Nowe towarzystwo akcyjne w Królestwie Polskiem. Pp. Duberski, Ryx i Kotłubaj uzyskali już pozwolenie na Towarzystwo akcyjnej fabryki maszyn i narzędzi rolniczych p. n. „Kraj“ w celu prowadzenia fabryki i handlu narzędziami rolniczemi. Kapitał zakładowy określono na 1,000,000 rub. rozdzielonych na 4.000 akcyj.

Syndykat bawełniany. Tworzący się w Moskwie syndykat przemysłowców bawełnianych pozyskał 5 wielkich firm z Łodzi. Jeśli przynajmniej połowa mniejszych firm do syndykatu przystąpi, będzie ten syndykat obejmował 75 proc. całego rosyjskiego przemysłu bawełnianego. Plan syndykatu rosyjskich fabrykantów, zdaje się urzeczywistniać.

Handel międzynarodowy. W r. 1902 największy wzrost handlu zewnętrznego wykazują Niemcy, których wywóz i dowóz razem przedstawiają wartość 10.400 mil. marek, czyli wzrost o 548 mil. m., gdy handel zewnetrzny Anglii (16.598 mil. m.) wykazuje wzrost o 213 mil., Francyi (7.009 mil. m.) o 220 mil. m., Austro-Węgier (3.091 mil. m.) o 82 m. m. i Belgii (3.348) o 181 m m. W dziale samego wywozu przodują również Niemcy, w r. z. wzrósł on o 437 m. m., Anglii zaledwie o 72, Francyi o 182, Austro-Węgier o 23 i Belgii o 77 mil. mar.

Giełda zbożowa i produktowa ma być założona w Warszawie. W sprawie tej toczą się obecnie narady zainteresowanych.

Towarzystwo akcyjne zjednoczonych zakładów Kōnigs & Laurahütte na Śląsku górnym, ma zarząd centralny w Berlinie, zaś w Królestwie Polskiem eksploatuje w Sielcach pod Sosnowcem: Hutę Katarzynę, a w powiecie częstochowskim: zakłady Blachownię. Mamy przed sobą sprawozdanie jego za rok 1901|2. Całe przedsiębiorstwo łącznie z fabrykami w gub. Królestwa, przyniosło zysku 6243.500 mk. od kapitału 27 mil. marek, już po potrąceniu procentu od 10 milionów, kapitału obligacyjnego. Za rok 1900|1 zysk był jeszcze wyższy, bo $8^3/_4$ mil., które dały możność wydzielenia 14 proc. dywidendy, gdy rok ubiegły przyniósł akcyonaryuszom tylko 10 proc. od kapitału. Do zysku tego przyczyniły się huty Katarzyna i Blachownia:

w 1900|1 sumą rub. 545.867
„ 1901|2 „ „ 407.952

Huta Katarzyna sprzedała towarów:
w r. 1900|1 za 4,058.519 rub.
„ 1901/2 „ 3,122.628 „

Zakłady Blachownia sprzedały:
w r. 1900/1 za 234.401 rub.
„ 1901/2 „ 314.489 „

Kapitał obrotowy, wyłożony na całą ekpsloatacyę z Berlina, wynosi w ostatnim bilansie:
dla huty Katarzyny 1,070.347 rub.
„ „ Blachowni 268.782 „

Huty Katarzyna i Blachownia dały w r z. czystego zysku 407.952 rubli. Na cele humanitarne w hucie Katarzyny w r. 1901|2 zarząd wydał: 26 302 rubli na polepszenie bytu pracujących lub ich rodzin: 24.850 na szkoły i szpitale, w Blachowni zaś około rb. 3000.

Towarzystwa akcyjne w Królestwie Polskiem. Francusko włoskie Tow. dąbrowskich kopalń węgli przyniosło za 1901|2 rok 242.387 rub. zysku przy rub 2,250.000 (6 mil. fran.) kapitału zakładowego. Wydzielono 9 pr. dywidendy t. j. po 45 fr. na akcyę 500 fr. Rok eksploatowany 1900|1 przyniósł zysku 462.710 rub. dywidenda jednak była również tylko po 45 fr., t. j. 9 pr., gdyż zamortyzowano za pół mil. fr. obligacyj. — Łowickie Towarzystwo produktów chemicznych dało za 5. rok operacyjny 1901|2 zaledwie 3 proc. dywidendy od kapitału 1 miliona. W roku 1901|2 nie było wcale dywidendy. W latach poprzednich zaś Towarzystwo dawało po 7—12 proc. dywidendy. — Warszawskie Towarzystwo browaru „Chmiel“ dało za rok 1901|2 straty rubli 22.421·59 przy pół mil. kapitału akcyjnego. Straty z lat dawniejszych wynoszą rubli 95.575·65, razem zatem stratą 118 tysięcy, czyli prawie $^1/_4$ kapitału akcyjnego. — Warszawskie towarzystwo fabryk cukru przyniosło za rok 1901|2 zysku brutto 264.039, którego wypłacono $12^2/_5$ prc. dywidendy przy kapitale 1.800.000 w akcyach 500-

rublowych. W latach dawniejszych dywidenda dochodziła do 16·6 prc.

Galicyjsko wiedeński związek kolejowy. Z dniem 1. lutego b. r., a przy wyższej taryfie przewozowej, z dniem 15. lutego b. r. wszedł w życie dodatek III do taryfy, część II ważnej od dnia 1. sierpnia 1900, zawierający uzupełnienia i zmiany taryf przewozowych dla towarów taryfujących według klas i taryf wyjątkowych.

Przemysł łódzki pod względem narodowym. Statystyka przemysłu łódzkiego stwierdza, że stosunkowy udział Niemców zmniejsza się, a powiększa udział przedsiębiorców polskich. W r. 1891 na 1.260 firm łódzkich było niemieckich 605, t. j. 48 prc., polskich zaś 219 to jest 17 prc.; obecnie jest firm 1.680, z tego niemieckich 630, więc tylko 37·5 prc., a polskich 310, t. j. 185. prc. Udział Polaków wzrósł więc, jakkolwiek nieznacznie, o 1·5 prc. Izraelickich firm było wówczas 436 czyli 35 prc., obecnie zaś jest ich 740, to jest 45 prc.

Nowe stowarzyszenia: *Biezdziedza.* Spółka oszczędności i pożyczek, stowarzyszenie zarej. z nieograniczoną poręką. Spółka zarej. w sądzie obwodowym w Jaśle, dnia 22. listopada 1902, l. cz. Firm. 1632. Zarząd: Stanisław Mroczkowski, Maciej Machowicz i Nikodem Palar. — *Biskupice.* Spółka oszczędności i pożyczek, stowarzyszenie zarej. z nieograniczoną poręką, Statut z dnia 28. września 1902 zarej. w sądzie krajowym jako handlowym w Krakowie dnia 18. listopada 1902. l. cz. Firm. 731|2. Zarząd: Francisek Król, Józef Waśniowski i Wawrzyniec Cichy. — *Brzeżany.* „Narodny Dom“ (Narodnij Dim), stow. zarejestr. z ograniczoną poręką. Statut z dnia 3. listopada 1902 zarej. w sądzie obwodowym jako handlowym w Brzeżanach dnia 11. grudnia 1902, l. cz. Firm. 324|2. Zarząd: Aleksij Taniaczkiewicz, ks. Teodor Car i Wasyl Melnyk. — *Buszcze.* Spółka oszczędności i pożyczek, stowarzyszenie zarej. z nieograniczoną poreką. Statut z dnia 12. października 1902 zarej. w sądzie obwodowym jako handlowym w Brzeżanach dnia 13. listopada 1902, l. cz. Firm 310|2. Zarząd: Ks. Wojciech Sołtys, Jakób Zamojski i Leon Sok. — *Dolina.* Towarzystwo oszczędności i kredytu, stowarzyszenie zarej. z ogran. poręką. Statut z dnia 10. września 1902 zarej. w sądzie obwodowym jako handlowym w Stryju dnia 19. grudnia 1902, l. cz. Firm. 90|2. Dyrekcya: Aleksander Rubin, Samuel Weinreb i Joachim Rubin. — *Dunajów.* Spółka oszczędności i pożyczek, stowarzyszenie zarej. z nieograniczoną poręką. Statut z dnia 1. grudnia 1902 zarej w sądzie obwodowym jako handlowym w Brzeżanach dnia 11. grudnia 1902, l. cz. Firm. 331|2. Zarząd: Dr. Antoni Szarkowski, ks. Antoni Wojnarowicz i Grzegorz Kochowski — *Krzyszkowice.* Spółka oszczędności i pożyczek, stowarzyszenie zarej. z nieograniczoną poręką. Statut z dniu 29. września 1902 zarej. w sądzie krajowym jako handlowym w Krakowie dnia 11. listopada 1902, l. cz. Firm. 721|2. Zarząd: Jan Kanty Tatara, Jan Ozga i Klemens Korczak. — *Kraków.* Związek rękodzielników krakowskich dla przestrzegania wspólnych interesów, stowarzyszenie zarej. z ogranicz. poręką. Statut z dnia 17. lipca 1902 zarej. w sądzie krajowym jako handlowym w Krakowie dnia 31. października 1902, l. cz. Firm. 691|2. — **Rozwiązania.** *Oświęcim.* Sąd obwodowy jako handlowy w Wadowicach zarządza wpisanie w rejestrze spółek zarobkowych i gospodarczych przy spółce: „Towarzystwo kredytowe w Oświęcimiu, stowarzyszenie zarejestrowane z odpowiedzialnością ograniczoną“ (po niemiecku: „Creditverein in Oświęcim registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“), że walne zgromadzenie tejże spółki uchwaliło w dniu 21. kwietnia 1901 jej rozwiązanie i wybrało likwidatorami dra Józefa Beera adwokata i dra Leopolda Wechslera lekarza w Oświęcimiu zamieszkałych. (Uchwała z dnia 28. czerwca 1902, l. cz. Firm. 152|98 stow. III. 115). — *Przecław.* Sąd obwodowy jako handlowy w Tarnowie podaje do wiadomości, że uskutecznionym został wpis w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Przecławiu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną odpowiedzialnością“, że na podstawie powziętej na ogólnem zgromadzeniu członków w dniu 8. października 1901 uchwały, stowarzyszenie to rozwiązanem zostało i że likwidatorami z prawem zastępywania powyższej firmy Schmaja Amsterdam i Abraham Chaim przemysłowcy w Przecławiu zamieszkali, ustanowieni zostali, zarazem wzywa wszystkich wierzycieli stowarzyszenia, aby pretensye swe do stowarzyszenia, u powyż wymienionych reprezentantów firmy zgłosili.

(Uchwała z dnia 3. maja 1902, l. cz. Firm. 268 stow. II. 726).

„Związek“ Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, pod redakcyą Narcyza Ulmera, wyszedł Nr. 4. i zawiera następujące artykuły: Konwersya renty biletowej i srebrnej. — Nabycie a utrata praw członka, przez Fr. Garczyńskiego. — Praktyczne zdanie do artykułu „Jakto dręczą tych co ręczą“. — Nekrologia. — Rozmaitości (wśród których znajdujemy notatkę o „Samopomocy“, z właściwem a fachowem ocenieniem tego pisma). — Ruch stowarzyszeń. — Bilanse stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1902.

Wypłata kuponów.

od 2. marca 1903:

4% *Austr. renta koronowa* za 100 koron kapitału	kor.	2·
4% *Listy zast. austr. Banku hipotecznego* za 100 zł.	„	4·—
4% *Listy zastawne Bukowińskiej Kasy oszczędności* za 200 kor. kapitału .	„	4.—
5% *Listy zastawne Bukowińskiej Kasy oszczędności* za 100 zł. kapitału .	„	5·—
6% *Listy zastawne Bukowińskiej Kasy oszczędności* za 100 zł. kapitału .	„	6 —
3½% *Listy zastaw. Czeskiego Banku hipotecznego* za każde 200 kor. kapitału	„	3·50
5% *Listy zastawne premiow. galic. Banku hip.* z 10% premią za 100 zł. .	„	5·—
4% *Listy zastawne węg. Banku hipoteczn.* za każde 100 zł. kapitału . .	„	4·—
4½% *Obligacye komunalne węg. Banku hipotecz.* za każde 100 kor. kapitału	„	2·25
4½% *Pożyczka miasta Lwowa* z r. 1900 za każde 200 kor. . . .	„	4·50
4% *Pożyczka miasta Budapesztu* z r. 1897 za 200 kor.	„	4·—
4% *Priorytety kolei północnej Ferdynanda* z r. 1886 za 100 zł. . . .	„	4·—
4% *Priorytety w srebrze kolei Koszyce-Bogumin* z r. 1891 za 200 zł. kapitału	„	8·—

5% *Priorytety austr. kolei Półn.-zachodniej* Lit· *A.* . . . . . . „ 9·94
5% *Priorytety pierwszej węg. galic. kolei I. emisyi* . . . . . . „ 10·—
3% *Rriorytety kolei państwowej* . . . fr. 7·50

od 31. marca 1903:

6% *Priorytety żegl. parowej na Dunaju* za 100 zł. kapitału . . . „ 6·—

Amortyzacye.

Los państw. z r. 1864: Serya 3109 Nr 33 na zł. 100.

Los kredytowy: Serya 3830 Nr. 85.

Wiedeński los komunalny: Serya 359 Nr 20.

3% *Los kredyt. ziemski I. emisyi; kwit premiowy*: Serya 917 Nr. 33.

Los Austryacki Czerwonego Krzyża: Serya 10564 Nr. 14.

4·2% *Jednolita renta srebrna* (styczeń-lipiec): Nr. 12585 na zł. 950.

4·2% *Jednolita renta papierowa* (luty-sierpień): Nr. 24606 na zł. 100, Nr. 45311 na zł. 50; (maj listopad): Nr. 119606 na zł. 100; Nr. 319414, 439059 po zł. 1000.

4% *Węgierskie obligacye indemnizacyjne*: Nr. 1578, 3665 po zł. 10000; Nr. 4596, 4598, 10451, 10452, 12881 włącznie do 12887, 12889, 15313, 20221. 26540, 26541, 36844, 85116 włącznie do 85119, 85120.

Odpowiedzi od Redakcyi.

P. M. N. w Przemyślu. Nie możemy poruszyć tej sprawy, gdyż nie wchodzi ona w zakres naszej działalności.

P. A. Semetk. w B. Przysłane tabliczki oddaliśmy Wydziałowi „Związku G. K. O.“, który wprost Wpanu na zapytania odpowie.

Z. Tr. dla h. p. w O. Żądanie Wpanów załatwi bezpośrednio Wydział „Związku G. K. O.“ Z naszej strony poczyniliśmy kroki, by sprawa ta pomyślnie załatwioną została w obec rzeczywistej potrzeby i ważności poruszonych kwestyj.

Szanowne Tow. zal Komarno. Serdecznie dziękujemy za uznanie.

Dział asekuracyjny.

Memoryał,

który wszystkie Towarzystwa asekuracyjne w Austryi w sprawie Borysławia wniosły do Wydziału krajowego, brzmi jak następuje:

Wysoki Wydziale krajowy!

Kilkakrotne klęski ogniowe, które Borysław w ciągu ostatnich miesięcy w krótkich odstępach czasu nawiedzały, skłoniły podpisane Towarzystwa ubezpieczeń ze względu na znaczną ilość ubezpieczeń w tejże miejscowości i przyjętą gwarancyą bardzo znacznych wartości, — do ponownych i ścisłych badań stosunków asekuracyjnych w Borysławiu.

Wynik badań tych jest niestety pod każdym względem jak najniekorzystniejszy.

Celem uniknięcia względnie ograniczenia pożarów nie przedsięwzięto ze strony ubezpieczonych żadnych środków ostrożności, chociażby w najskromniejszych granicach, lecz przeciwnie w brew najprymitywniejszej zasadzie racyonalnego rozdzielenia ryzyka nagromadzono na niewielkiej przestrzeni znaczne zapasy, które jak n. p. zbiorniki obok dworca nawet wobec dzisiejszych niebywale niskich cen targowych ropy, wartość kilkudziesięciu milionów przedstawiają.

Towarzystwom ubezpieczeń grozi przeto niebezpieczeństwo poniesienia szkody, która w rozmiarach swych jedynie z katastrofą w Gayaquill również przez pożar nafty spowodowaną — porównaćby się dała.

Jeżeli już te w wysokim stopniu niepokojące stosunki, nad których polepszeniem obecnie w drodze pertraktacyi z producentami nafty energiczną pracę rozpoczęto, zmuszają Towarzystwa ubezpieczeń do poważnego zastanowienia się, czy obowiązkowa dbałość o poruczone intaresa pozwala i nadal czynić zadość potrzebie ubezpieczenia borysławskich przedsiębiorstw, to z drugiej strony cały szereg błędów i braków, którym prywatna inicyatywa nigdy zapobiedz nie zdoła, a których usunięcie jedynie w zakresie działania rządowych i autonomicznych władz leży; uczynił sytuacyą w centrum galicyjskiej produkcyi naftowej do tego stopnia niebezpieczną, że podpisane Towarzystwa na wypadek, gdyby stan rzeczy miał pozostać nie zmienionym, musiałyby się uciec do najdalej idących postanowień, aby odwrócić od siebie grożące niebezpieczeństwo strat niepowetowanych.

Borysław nie posiada żadnych urządzeń, które w każdej uporządkowanej gminie istnieć muszą, których celem nie dozwalać, aby najmniejszy pożar nie przybierał rozmiarów niesłychanej katastrofy. W Borysławiu, w którym niezliczone budowle drewniane, szyby naftowe i ziemia nasycona ropą stanowią tak obfity i łatwo palny materyał, nie ma żadnych urządeń ratunkowych; nie ma tam zorganizowanej straży pożarnej, ani odpowiedniej ilości sikawek Należyta akcya ratunkowa jest w Borysławiu. na wypadek pożaru wprost niemożliwą, skutkiem czego ręka ślepego losu rozstrzyga, jak daleko pustoszący pożar zagony swe zapuści, w jakim stopniu życie mieszkańców zagrożonem będzie i w jakich rozmiarach nagromadzone zapasy zniszczone zostaną.

Grozę położenia powiększa jeszcze stan w jakim się ulice i drogi w Borysławiu stale znajdują, a który wszelką komunikacyę utrudnia i tamuje tak, że nawet najlepsze zarządzenia celem odwrócenia niebezpieczeństwa bez skutku pozostać muszą ile, że o przybyciu w porę na miejsce pożaru mowy być nie może.

Jeżeli się nadto zważy, że Borysław nie posiada dotychczas żadnego oświetlenia — to wtedy dopiero pojąć można cały ogrom niebezpieczeństwa, który całej miejscowości przy każdym wybuchu ognia zagraża — i przyznać trzeba, że trudno chyba wymagać od Towarzystw asekuracyjnych ażeby one brały na siebie odpowiedzialność za niebezpieczeństwo wywoływane jedynie skutkiem owych „fatalnych zaniedbań.“

Obok wymienionych czynników, podnieść należy także fakt, że w Borysławiu panuje obecnie bezrobocie czynnik tem więcej niepokojący, że wobec braku dostatecznej ilości organów bezpieczeństwa, strzeżenie mieszkańców i ochrona ich mienia jest uniemożliwioną. Fakt, że większa część pożarów kopalń borysławskich bez wątpienia z pod-

paleń pochodzi, jest wymownym dowodem, że Towarzystwa ubezpieczeń są tam nietylko na niebezpieczeństwo nieszczęśliwego przypadku, lecz także na stokroć gorsze niebezpieczeństwo zbrodniczych czynów bez żadnej ochrony narażone.

Nie naszą jest rzeczą, przedstawiać Wysokiemu Wydziałowi krajowemu sposoby usunięcia istniejącego stanu rzeczy. Poczytujemy sobie jednak za ważny i niezaprzeczony obowiązek zwrócić uwagę Wysokiego Wydziału krajowego na skreślone stosunki, które stanowczo do tego prowadzą, że dla przedsiębiorców, pracujących na najbogatszej i dla przemysłu krajowego najważniejszej części galicyjskiego terenu naftowego, kwestya ubezpieczen iatak niezbędnie dla nich koniecznego będzie bardzo trudną o ile nie zupełnie uniemożliwioną.

Kraków, Wiedeń, Tryest, Budapeszt w lutym 1903.

(Tu następują wszystkie podpisy towarzystw asekuracyjnych w Austryi.)

Pożary w kraju.

Zaledwie ze zbliżającą się wiosną stopniały śniegi, a silne wiatry osuszają wilgotne dachy budynków, z różnych stron kraju dochodzą alarmujące wieści o pożarach, obracających w gruzy całe dzielnice miast, miasteczek i wsi. — Wiosenne klęski nawiedzające kraj nasz rokrocznie — czy to jako wylewy nieuregulowanych rzek, czy to jako pożary miast i wsi — są bardzo poważnem *memento* dla władz, są ostrzeżeniem, niestety, nie zawsze odnoszącym skutek; następne bowiem wiosny zastają stosunki niezmienione. a nie rychło spodziewać się można ich poprawy.

Niema dnia prawie, aby dzienniki krajowe nie doniosły o nowej klęsce pożaru. Wiadomości te uzupełniane są zazwyczaj steoretypową wzmianką o zawiązaniu się komitetu ratunkowego, o doraźnej pomocy bądź ze szkatuły cesarskiej bądź to z funduszów kraju i państwa; brak natomiast gruntownej a sprawiedliwej krytyki istniejących u nas urzędzeń administracyjnych. Jedynie zaś reorganizacya tych urządzeń mogłaby zapewnić energiczniejsze i ściślejsze wykonywanie ustaw o policyi ogniowej i budowlanej, które to ustawy, jak dotychczas, istnieją tvlko na papierze. Nie zwlekając tedy, należałoby rozpocząć tę reorganizacyę, i to w ten sposób, aby stworzyć tego rodzaju organa administracyjne, któreby dawały rękojmię, że istniejące ustawy będą wykonywane, że organa te nie tylko będą chciały ustawy przestrzegać, ale także będą mogły wykonywać ciążące na nich obowiązki.

Rozpowszechnienie asekuracyj umożliwiłoby wprawdzie powetowauie przeważnej części zaszłych szkód, nie należy jednak zapominać o tem, że każda wypłata odszkodowania za klęskę pożarową, nie jest właściwie niczem innem, jak składką ubezpieczonych na rzecz pogorzeiców i że w miarę szerzenia się pożarów, składka ta musi rość i stawać sie coraz uciążliwszą — jak to zresztą w ostatnich latach w samej rzeczy się okazało. Trudno bowiem od towarzystw asekuracyjnych wymagać cudów; im liczniejsze pożary, tem większa składka, czy to podwyższenie taryf, czy przez zmniejszenie zwrotów. To konsekwencya naturalna i logiczna, ale zarazem dotkliwa dla tych którzy częstokroć z powodu zbrodniczej spekulacyi lub karygodnego niedbalstwa, muszą coraz większe ponosić ciężary.

Każda wypłata odszkodowania ogniowego, czy to przez asekuracye, czy z dobrowolnych publicznych składek, czy wreszcie z funduszów krajowych lub państwa — to nie zwiększenie majątku narodowego; to tylko ułatwienie powetowania jego ubytku i to prawie zawsze zaledwie częściowe. Gdyby nawet wszelkie straty pogorzel w całości pokrywane były — czyż można by to nazwać zdrową gospodarką ekonomiczną. jeżeli tak znaczna część dochodu społecznego obracanąby być musiała na odbudowę gruzów i zgliszczów, zamiast zwiększać dobrobyt społeczny, zamiast pomnażać bogactwo narodowe?

Pierwszą przeto rzeczą winno być zapobieganie tym ustawicznym klęskom; dalszą niedopuszczanie do tego, aby pożary, zamiast ograniczyć się do jednego lub kilku domostw, nie niszczyły całych obszernych dzielnic miejskich lub wsi.

W ciągu ostatnich kilku miesięcy były cztery pożary w Jarosławiu, wśród nich jeden olbrzymich rozmiarów; w najnowszych zaś czasach pożary zniszczyły całe ogromne dzielnice Uhnowa, Kut, Zaleszczyk i Doliny. Nie brak oczywiście i pożarów wiejskich, jak np. Mistkowice, Ciszki, Strzałkowice, Zawidowice, i td., gdzie całe szeregi zabudowań włościańskich padają ofiarą płomieni. A nadto wydarzają się wypadki pogorzeli budynków rolno-przemysłowych, jak gorzelni, tartaki i tp. w Trościańcu, Nagorzanach, Mikulińcach, Bereźnicy królewskiej, Żuczce, Komarestie, Pistyniu i w. i.

Żałobna to zaiste kronika, te ciągłe telegramy lub kronikarskie wzmianki o pożarze tej, to znów innej miejscowości. Są wprawdzie między tymi smutnymi wypadkami i takie, którym największa ostrożność nie zapobiegnie bo palą się i budowle najbezpieczniejsze, jak n. p. wspaniałe z muru i blachy zabudowane stajnie pałacowe p. Goetza w Okocimiu; ale ileż to innych wypadków, którym jakie takie przestrzeganie istniejących ustaw mogłoby było bądź zapobiedz, bądź znacznie je ograniczyć!

Ceres. Warszawskie Towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych od gradobicia „Ceres", rozpoczęło świeżo drugi rok działalności. W ciągu pierwszego roku wydano 1.013 polic na sumę 4,507.834 rubli, z premią 68 000 rubli brutto. Wypłacono za szkody 58 majątkom 15.692 rubli. Zysk Towarzystwa wyniósł 31.376 rubli, które przelano do kapitału rezerwowego.

Od Administracyi.

Pismo nasze wychodzi regularnie w pierwszej i w drugiej połowie każdego miesiąca. Wysyłka uskuteczniona bywa również jak najregularniej.

Upraszamy zatem usilnie wszystkich naszych PT. Odbiorców by **natychmiast** reklamowali w razie gdyby jeden z poszczególnych numerów **„Dobrobytu"** Ich nie doszedł.

☛ Prosimy również o nadesłanie przedpłaty celem ustalenia nakładu.

Odpowiedzialny Redaktor i wydawca:

Jan Kaźmierz Zieliński.

Kursa porównawcze giełdy wiedeńskiej.

A. Ogólny dług państwa.

	6/2	5/3
Jednolity dług państwa w banknotach . . .	100·80	100·50
Jednolity dług państwa w srebrze	100·80	100·50
Losy z roku 1854 po 250 zł. mk. 3·2 pr. . .	180·—	178·—
„ „ 1860 po 500 zł. wa. 4, pr. . .	155·50	154·25
„ „ 1860 po 100 zł. 4, pr.	185·—	185·—
„ „ 1864 po 100 zł.	248·—	245·—
„ „ 1864 po 50 zł.	248·—	245·—
Listy zast. domen państw. 120 zł. 5 pr.	302·50	304·—

B. Dług państwa

(wszystkich w Radzie państwa reprezentowanych krajów koronnych).

	6/2	5/3
Austr. renta złota wolna od pod. za 100 zł. 4 pr.	121·20	121·10
Austr. renta w wal. kor. wolna od podatku za 200 kor. 4 pr.	101·75	101·05
Austr. renta inwestyc. wolna od podatku . .	94·75	94·05

C. Obligacye kolejowe.

	6/2	5/3
Kol. Arcyks. Albrechta za 100 zł. 4 pr. . .	100·60	100·50
Kol. Cesarz. Elżbiety w złocie wolne od podatku za 100 zł. 4 pr..	119·70	119·20
Kol. Cesarza Franciszka Józefa za 100 zł. 5¼ pr.	129·75	129·20
Kol. Arcyks. Rudolfa w wal. koron. wolne od podatku za 200 kor. 4 pr.	100·60	100·20
Kol. Karola Ludwika po 200 zł. mk. 4 pr.	100·50	100·15

Obligacye pierwszeństwa

(kolejowe)

	6/2	5/3
Kol. Arc. Albrechta za 300 zł. 5 pr. . . .	115·—	115·—
Kol. bukowińskiej lokaln. za 400 kor. 4 pr. .	100·10	100·—
Kol. galic. Karola Ludwika za 100 zł. 4 pr. .	100·—	99·90
Kol. lwowsko-czern.-jasskiej z r. 1894 za 200 K. 4 pr.	100·—	100·—

D. Dług państwa

(krajów korony węgierskiej.

	6/2	5/3
Węg. złota renta za 100 zł. 4 pr..	121·25	121·55
„ „ „ w wal. kor. za 200 kor. 4 pr. wolna od podatku	99·75	99·60
Węg. obl. pr. regul. Cisy za 100 zł. 4 pr. .	163·—	159·25
„ poż. prem. za 100 zł. (200 kor.) . . .	203·75	200·—
„ „ „ za 50 zł. (100 kor.) . . .	203·75	200·—

E. Inne publiczne pożyczki.

	6/2	5/3
Poż. reg. Dunaju z r. 1899 4 pr.	108·25	108·75
Poż. kraj. Bukowiny z r. 1893 za 200 kor. 4 pr. .	99·75	99·50
Bukowińskie obl. propinacyjne za 100 zł. 5 pr. .	104·50	104·40
Gal. poż. kraj. z r. 1893 za 200 kor. 4 pr. .	99·60	99·40
„ obl. prop. „ 1889 za 100 zł. 4 pr. . .	99·60	99·25
Pożyczka miasta Lwowa z r. 1896 za 100 zł. 4 pr.	96·75	96·35
Poż. miasta Lwowa z r. 1900 4½ proc. . .	101·75	101·35

F. Listy zastawne.

Oblig. hipot. i listy dłużne (za 100 zł. Nom.).

	6/2	5/3
Austr. zakł. kr. ziem. 50 l. 4 pr.	99·40	99·15
Bukowiński zakł. kred. ziem. 5 pr.	105·55	105·75
„ „ „ „ 4 pr. . . .	98·40	98·50
Bukowińskiej Kasy Oszcz. 4 proc. . . .	96·50	97·85
Gal. akc. b. hip. 10 pr. prem. 5 pr.. . . .	111·—	111·—
„ „ „ „ 50 l. 4½ pr.	101·50	101·15
„ „ „ „ 60 l. za 200 kor. 4 pr. . .	99·—	97·40
Gal. Tow. kred. ziem. 4 pr. 56 l..	98·55	97·45
„ „ „ „ 4 pr. 41 l..	99·—	99·—
„ „ „ „ 4 pr. stare	98·50	98·50
Banku krajowego dla Galicyi Lodom 4½ pr. 51½ l.	102·50	102·25
Banku kraj. 57½ l. za 200 kor. 4 pr. . . .	99·40	99·—
Banku krajowego oblig. komun. 2 emisya 5 pr.	102·75	103·—
Banku krajowego oblig. komun. 3 emisya 42 lat za 200 kor. 4½ pr.	102·—	102·—
Banku kraj. oblig. kom. 4 emisya 45 l. 4 pr. .	99·50	99·—
Austr.-węg. banku 40½ lat los. 4 pr. . . .	100·90	101·—
„ „ „ 50 lat los. 4 pr.	100·90	101·—

G. Obligacye

z prawem pierwszeństwa za 100 zł. nom.

	6/2	5/3
Kol. półn. ces. Ferd. em. z r. 1886 4 pr. . .	101·20	101·—
„ „ „ „ „ „ 1887 4 pr. . .	101·25	101·—
„ „ „ „ „ „ 1888 4 pr. . .	101·40	101·15
„ „ „ „ „ „ 1891 4 pr. . .	101·25	101·—
Kolej Lwów-Czern.-Jassy z r. 1884 za 300 zł. 3·6 proc..	95·60	94·—
Kolej Lwów-Czern. z r. 1884 za 300 zł. 4 pr. .	100·10	99·50
Gal. kol. lok. wschod. za 100 zł. 4 pr. . . .	—·—	—·—
Węg. gal. kol. em. 1870 za 200 zł. 5 pr. . .	109·65	111·—
„ „ „ „ 1878 za 200 zł. 5 pr. . .	109·75	111·—
„ „ „ „ 1887 za 200 zł. 4 pr. . .	99·90	99·60

H. Losy

(za sztukę).

	6/2	5/3
3% losy prem. Austr. Zakład. kred. ziem. emisya z r. 1880 po 100 fl..	270·75	269·—
3% losy prem. Austr. Zakład. kred. ziem. emisya z r. 1889 po 100 fl..	266·75	264·—
Budapeszteńskie (Basilica) 5 zł.	19·40	19·25
Zakład kred. dla hand. i przem. 100 zł. . .	435·—	431·—
Clary 40 zł. mk.	183·—	179·—
Pożyczka miasta Insbruku 20 zł..	86·—	84·—
Losy miasta Krakowa 20 zł.	75·—	75·—
Losy reg. Dunaju z r. 1870 po 100 zł. 4 pr. .	283·—	278·—
Pożyczka miasta Lublany 20 zł.	73·—	75·—
Palffy 40 zł. mk.	179·50	178·—
Czerw. krzyża austr. tow. 10 zł.	55·60	55·25
Czerw. krzyża węg. tow. 5 zł.	28·25	27·60
Losy fund. arcyks. Rudolfa 10 zł.	74·—	74·—
Salma 40 zł. mk..	235·—	232·—
Pożyczka miasta Salzburga 20 zł..	76·—	74·—
St. Genois 40 zł. mk.	—·—	—·—
Losy miasta Wiednia kom. 100 zł.	437·—	438·—

J. Akcye

banków (za sztukę).

	6/2	5/3
Banku Anglo Austr. 240 kor.	277·50	276·—
Zakład kred. dla handlu i przem. 160 zł. . .	697·50	683·—
Galic. banku hipot. 200 zł.	540·—	540·—
„ „ dla hand. i przem. 200 zł. . .	335·—	335·—
Banku dla krajów koronnych 200 zł. . . .	409·75	410·50
„ Austro-węg. 1.400 kor.	1585·—	1577·—
„ Związk. (Unionbank) 200 zł.	548·—	537·—
Czeskiego banku związkowego 100 zł. . . .	256·—	255·—
Zivnosteńska banka 100 zł.	262·—	255·—

K. Akcye

Przedsiębiorstw transportowych.

	6/2	5/3
Buk. kol. lok. akc. pierw. 200 zł.	405·—	410·—
„ „ „ akcye zakład. 200 zł.	370·—	370·—
Kolei półn. ces. Ferd. 1.000 zł. mk. . . .	5580·—	5500·—
Kol. Lwów-Bełżec (akc. pier.) 200 zł. . . .	—·—	—·—
„ Lwów-Czern.-Jassy 200 zł.	586·—	579·—
„ wschod.-galic.-lokaln. 200 zł.	392·—	392·—
„ państwowych 200 zł.	694·75	688·50
„ południowej 200 zł.	57·40	52·—
„ węg. galic. I. 200 zł.	444·—	443·—
Tow. żegl. na Dunaju 500 zł. mk.	906·—	897·—

L. Akcye

Przedsiębiorstw przemysłowych.

	6/2	5/3
Tow. kopalń węgla w Brüx 100 zł.	719·—	714·—
Galic. karpackie naft. tow. 500 kor.. . . .	845·—	886·—
Austr. tow. górnicze Alpine 100 zł.	398·50	384·50
Praskiego tow. żelazn. przem. 200 zł. . . .	1660·—	1640·—
Schodnicy 500 kor.	535·—	567·—
Tureck. zarz. tytoniow. 200 franków . . .	—·—	—·—
Trifail. tow. kop. węgla 70 zł.	368·—	419·—
Garb. w Rzeszowie po 200 zł.*)	—·—	—·—
Fabr. wag. w Sanoku po 500 K.*)	—·—	—·—
Tow. dla gal. przedsięb. elektr. wod. po 200 zł.*)	—·—	—·—

M. Weksle.

	6/2	5/3
Londyn za 10 funt. szt.	239·85	240·20
Paryż za 100 franków	95.475	95·55
Petersburg za 100 rubli	—·—	—·—
Niemieckie banki	117·15	117·125
Włoskie banki	95·40	95·35
Francuskie banki	95·475	95·55
Szwajcarskie banki	95·30	95·30

N. Waluty.

	6/2	5/3
Dukat cesarski	11·34	11·32
Austr. węg. 8 guld. złota moneta	—·—	—·—
20-frankówka	19·07	19·13
20-markówka	23·43	23·50
Rosyjski półimperyał	—·—	—·—
Niemieckie banknoty za 100 marek	117·30	117·30
Włoskie banknoty za 100 lir	95·70	95·60
Ruble	253·50	253·50

*) Nie notowane na giełdzie wiedeńskiej.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.